

TORONTÁI

Ára 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Beckerek, Obiliteva (Zápolya) u 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:	Ára 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Beckerek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	

A minisztertanács foglalkozott a Radics-üggyel.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, aug. 13.

A fővárosban visszamaradt miniszterek, számszerint öten, tegnap Trifunovity közoktatásügyi miniszter elnöklete alatt minisztertanácsot tartottak, amelyen Vuisity Milorad belügyminiszter beszámolt azokról a jelentésekről, amelyet a kormány Radics titokzatos külföldi útjáról kapott.

Hivatalos értesítést nem adtak ki a minisztertanács üléséről, de annyi kiszivárgott, hogy a radikális-párt ebben az ügyben kétféle felfogást vall. Az egyik rész nagy aggodalommal nézi Radics titokzatos külföldi útját, amely a konszolidáció munkájára nagyon rosszkor jön és a külföld előtt bizonyára erősen diszkreditálja az országot és a kormányt.

A másik résznek az a felfogása, hogy Radics el fogja veszíteni azokat a tömegeket, amelyek eddig mögötte álltak, mert a nép be fogja látni, hogy tovább így haladni, ezen az uton nem lehet.

Trifunovity közoktatásügyi miniszter nyilatkozott a sajtó előtt legközelebbi programjáról. Kijelentette, hogy eddig átmeneti állapot volt, de ezután a kormány egységessé akarja tenni az iskolai rendszert az egész országban. Erre vonatkozólag már több törvényjavaslatot is nyújtottak be.

Ezután megkérdezték Trifunovityt, hogy a nemzeti kisebbségek iskoláival mi fog történni, amire a miniszter mint annyiszor és mint annyi mások — adós maradt a felelettel.

A bécsi magyar emigráció ellen vádiratot adtak ki.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Budapest, aug. 12.

A lapok közölték, hogy az államügyészség vádiratot adott ki Garami Lovászy, Károlyi Mihály, Jászi Oszkár, Hock János, Hatvany Lajos és több wieni emigráns ügyében.

Nagy Emil igazságügyminiszter a Magyar Távirati Iroda útján nyilatkozatot adott ki, amely szerint a vádirat hivatalos szövegéről tudomása nincsen. Ha az a szöveg amelyet a lapok leközöltek, autentikus, akkor ő annak több részét nem teszi magáévá, és máris intézkedett, hogy a vádiratot hozzá azonnal terjeszték föl.

Németország fekete vasárnapja.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Berlin, aug. 12.

Tegnapra a nagykereskedelm és ipar áldozatkészsége folytán, amely kétszáz millió aranymárkás kölcsönt szavazott meg az élelmiszerszükség leküzdésére, a helyzet Németországban némileg enyhült. Mára azonban a helyzet újra nehezebbé lett, mert a vidéki városokból egyre újabb és újabb zavargásokról érkeznek hírek. Így Krefeldben vörös zászló alatt megostromolták a városházát. A rendőrség természetesen ellenállt és a harcok több halottja és súlyos sebesültje van.

Hanoverben a kommunisták összeütköztek a rendőrséggel. Ratibor-

ban heves utcai harcok zajlottak le, amelyeknek négy halottja és huszonnégy súlyos sebesültje van. Aachenben nagy éhségzavargások törtek ki, amelyek a rendőrség közbelépését provokálták ki, úgy hogy tizenegy halott maradt a esatatórré vált utcákon. Neurodében lefegyverezték a rendőrséget. A kiküldött segédesapatok sortüzet adtak a tömegre, amely tizenkét halottat és huszonnyolc súlyos sebesültet vesztett.

Berlin, aug. 12.

A pártok vasárnap fognak értekezni Ezen az értekezleten dől el a Cuno-kormány sorsa.

Megint egy új konferencia a láthatáron.

Róma, aug. 12.

Jól értesült körök úgy tudják, hogy a szövetségesek miniszterelnökei a közeljövőben Londonban összejönnek egy értekezletre. A belga kormány azt javasolta, hogy ezt az értekezletet egy semleges ország területén tartsák meg.

A beckerekéi jegyzőtanfolyam ügye.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beckerek, aug. 12.

Megírta a „Torontál”, hogy Torontál-Temesmegye közgyűlése megadta beleegyezését egy Beckereken felállítandó jegyzőtanfolyamra, mivel a megyének szüksége van minél több képzett községi jegyzőre, illetőleg segédjegyzőre. A tanfolyam megnyitását szeptember 20-ára tervezték, mivel azonban a tanfolyam szabályzatának belügyminiszteri jóváhagyása egyre késik, a tanfolyam megnyitását október 1-ére halasztották. A tanfolyam két félévi tartamára 500-500 dinár tandíj fizetendő. Összesen tehát 1000 dinár a tandíj, melyet azonban külön kérvényezésre az alspán elengedhet, csak hogy ebben az esetben a kedvezményezett hallgatónak köteleznie kell magát arra, hogy a tanfolyam elvégzése után azonnal köz-égi szolgálatba lép. A tanfolyamra összesen 60 hallgatót vesznek fel. Ha a tanfolyamra beiratkozott hallgatók jegyzői vagy segédjegyzői állásban vannak, tanulmányaik ideje alatt ezen állásukat nem tarthatják meg, azonban gondoskodás történt arról, hogy ezek a tanfolyam elvégzése után megfelelő jegyzői, segédjegyzői vagy ezzel egyenrangú más községi (városi) állást kapjanak.

Bethlennét belekeverték a részvény-panamába.

— A Gömbös-csoport kilépésének kulisszatitkai. — Megszűnt az eljárás a vesztegetési ügyben.

Gömbös Gyulának és négy társának kilépése az egységes-pártból, azzal a kampánnyal függ össze, amely a fajvédők a legutóbbi napok ditottak. Ez a mozgalom azzal kezdődött, hogy az indemnitási vita során a fajvédő-csoport állást foglalt az ellenzékkel együtt a pénzügyminiszter adóvalorizációs javaslata ellen, beveződött pedig a rosszul sikerült mozdonyvezető sztrájkjal, illetőleg Gömbösöknek a kormány-pártból emiatt való kilépésével.

Az egységes-párti belső harcának során — ebbe kapcsolódott bele az Ullán-tűz ismeretes részvény-leleplezés is — Bethlen István miniszterelnök feleségét, Bethlen Margit grófnőt, az ismert írónőt is belekeverték a budapesti „Az Újság” jelentése szerint a részvénypanamába. A fajvédő-csoport egyes tagjai azzal vádolták meg a miniszterelnök feleségét, hogy szintén kapott a protekciós részvényekből. Az ügy szóba került az egységes-párt egyik legutóbbi értekezletén is, még pedig maga a miniszterelnök teite szava. Élesen megtámadta a fajvédők taktikáját, akik még a felesége becsületét is kikezdték és visszantastották — határozott formában — a vádat.

Az értekezleten Bethlennek sikerült felülkerekedni a Gömbös-frakcióval szemben, nagyatádi Szabó István ugyanis, akire Gömbösök egész bizonyosan számítottak, Bethlenhez csatlakozott. Amikor az értekezleten nagyatádi Szabó felszólalása után, Bethlen percekig szorongatta a kiscgazdaminiszter tennyerét, Gömbösök felkeltek és kivon-

ultak a teremből. A kilépésüket bejelentő ívet először nyole-tíz kormánypárti képviselő írta alá, akiknek legnagyobb része azonban később — amikor már nyilvánvaló volt, hogy Bethlen győzött — töröltette magát a kilépők közül és Gömbösökkel együtt mindössze négyen mondtak ki bocsát a kormánypártnak.

Budapestről jelentik: A Magyar Általános Hitelbank, a Kereskedelmi Bank és a Lloyd Bank helyiségeiben megvesztegetés vétsége címén folyamatba tett ügyben dr. Kovács Miklós vizsgálóbíró átvizsgálta az ügyre vonatkozó összes levelezéseket és egyéb iratokat. A vizsgálat befejezése után végzést hozott, a mellyel az eljárást megszüntette azzal a megokolással, hogy az, hogy a részvények kibocsátásával kapcsolatosan egyes főhivatalnokoknak könnyű pénzügyi nyereséget juttattak, nem meríti ki a büntetőtörvénykönyvbe ütköző megvesztegetés vétségét, miután a büntetőtörvénykönyv e szakasza azt követeli meg, hogy a közhivatalnoknak valamely ígéret vagy juttatás kifejezetten és közvetlenül abból a célból történjék, hogy valamely konkrét kötelességét megszegje. A vizsgálóbíró megszüntető határozata kimeli, hogy a nyomozás alapjául az a gyanu szolgált, hogy az említett pénzügyintézetek egyes közhivatalnokoknak azért adtak kedvezményes részvények juttatása formájában ajándékot, hogy ezek adandó alkalommal hivatali kötelességüket a bankokkal szemben megszegjék. Kovács Miklós vizsgálóbíró az indítványozott tanukat kihallgatta, a megjelölt pénzügyintézeteknél bírói szemle során átnézte azoknak névjegyzékét, akik a Magyar Általános Hitelbank által kibocsájtott METR és Internaxim, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank által kibocsájtott Kistarsai részvényekből részesültek, betekintette folyószámukat, levelezéseiket és ezek után megállapította, hogy az említett pénzügyintézetek vezetősége ellen vesztegetés vétségének gyanuja főnn nem forog és így a megkeresésben említett levelezések lefoglalását, valamint a könyvkivonatok készítését mellőzte. A bírói szemle során kétségtelenül megállapítást nyert, hogy egyetlen közhivatalnok sem fordult elő, aki a részvények vételárát ki nem fizette volna, tehát nem jogosan jutott volna a kérdéses részvényekhez. A királyi ügyész az összes iratokat fölterjesztette az igazságügyminiszterhez, akitől arra nézve kért utasítást, hogy a vizsgálóbíró megszüntető végzése ellen a királyi ügyészség éljen-e fölfolyamodással a vádlottakhoz. E tekintetben az igazságügyminiszter még nem határozott.

Radics horvát parasz- vezér portréja.

**A hatalmas tömeg-hipnotizőr. — Radics és az újságírók. — A parasz-
vezér könyvesboltja és villája. —
Pasics csntált mártírt belőle.**

Zagreb, aug. 12.

A horvát autonomisták vezére
ujabban smét sokat beszéltet magá-
ról s bizonyos, hogy még sok bor-
sót fog törni a beogradi kormány
orra alá.

Radicsról, a horvát parasztpárt
vezéréről egyébként nehéz élethü
portrét adni. A színek, amelyek a
külsőt adnak, nem lennének nehezen
vászorra vehetők. De annál nehe-
zebb ennek, a komplikált embernek
lelkéről, gondolkodásáról jó portrét
adni. Talán a véletlen folytán ke-
rült azeknek a tömegeknek az élére,
amelyek most úgy tekintenek rá,
mint urukra és parancsolójukra.
Nehéz lenne azt így kifürkészni,
hogy mi az, ami olyan varázslato-
san hat Radicsból a tömegekre és
mi az, ami olyan óriási lendülettel a
hisztériás tömegek fölé dobta.
Annyi bizonyos, hogy Radics Beo-
grad minden erőlködése dacára föl-
tétlen ura a helyzetnek. Pedig a hor-
vát paraszt előtt csak jelszavak le-
begnek, amelyeket öt év óta népgyü-
léseken a horvát „maticában”, a ka-
szinókban vetettek el Radics agitá-
torai. Jelszavak, melyeknek a tömeg
tudatában még nincsenek meg az
eszméi alapjai. Ezek a jelszavak
olyan mágikus erővel bírnak, olyan
furesák, hogy mindenre kész tábor-
vonzottak Radics köré:

- Ne fizessetek adót!
- Az önálló horvát paraszt köz-
társaságért küzdünk.
- Legyen a föld a paraszté.

Ezek és ezekhez hasonlók Radics
öt év óta hangoztatott jelszavai. A
tömeg felé csak jelszavak ezek, de
Beograd irányába vasbeton alapja
van ezeknek a jelszavaknak.

Legtöbben azt hiszik róla, hogy
tényleg paraszt. Nem. Radics nem
paraszt. Újságíró, publicista, állam-
férfi, demagóg, aki a párisi Sorbon-
net végezte és akinek politikai és
nemzetgazdasági könyveit németre
meg franciára is lefordították. Még
az álparasztból sincs benne semmi.
Őszbe csapzott haja, szuros szemű
alacsony kis ember, aki vasalt na-
drágban, fehér gallérban s fekete
nyakkendővel jár. Egy nagyszerű
tulajdonsága van, ami sokban hoz-
zájárul ahhoz, hogy nevét ne csak
Horvátországban, hanem a külföl-
dön is népszerűvé tegye.

Ezt úgy látszik újságíró korában
tanulta meg. Tudja, hogy milyen
hatalom a sajtó. Amikor izgalmas a
beogradi politikai élet és amikor
minden szem a passzív rezisztenciát
kifejtő Zagreb felé irányul, minden-
nap tiz-husz újságíró is fölkeresi. —
Arra még nem volt eset sohasem,
hogy egy újságíró elutasított volna
anélkül, hogy ne mondott volna szá-
mára valamit. Interjúban, beszél-
getéseiben hosszú, dagályos. Csak
nehezen lehet kihámozni mondani-
valójának lényegét. De ezek a
könnyű készséggel adott intervjuk
buktatói is lehetnek az újságíróknak.
Előfordul az is, hogy Radics egy
napon két egymással szembe-
ellenkező intervjút is ad, úgy
hogy sohasem lehet a vele lefolyta-
tott beszélgetésből a pillanatnyi
helyzet képét vagy saját céljait
megtudni. Két hatalmas sajtóorga-

numa van Radicsnak. Egyik a
„Hrvat”, amelyik naponként jele-
nik meg, a másik a „Slobodni Dom”,
amelyet tisztán a paraszttömegek
számára írnak. Mindkettőnek Ra-
dics a vezércikk írója. A Hrvatban
ragyogó publicisztikai készséggel
az intellektuellek számára ír s
ugyanakkor a Slobodni Dom-ban
eltalálja azt a hangot, amellyel
hazai glédába lehet állítani a pa-
raszttömegeket.

A Juriseva-utca 5. szám alatt
könyvesboltja is van Radicsnak. A
pénztárba felesége ül s a puldok mö-
gül a lányai szolgálnak ki. Főnt az
emeletszerű emelvényen amelyet vé-
kony festett deszkafal választ el a
bolttól, a délelőtti órákban Radics
fogadja pártvezéreit. A Beograd el-
len szőtt tervek, a tömegek psziché-
jének folytonos lelkesedésében tar-
tása itt szövődik meg. Egy piszkos
kis íróasztal előtt ül Radics, körül-
ötte a többi vezérek. Egyszerűen
csinálják dolgaikat. Karlócai ür-
mös, amelyet egy közös pohárból fo-
gyasztanak, a tervek, a tűzesszavu
Radics-riadók inspirálója. Amíg
főnt a furesa emeleti helyiségben
egy önálló állam tervei készülnek,
lent a bolt helyiségben diákok,
messzi vidékről, csodát bámulni jött
fáradt parasztok, tankönyveket, ró-
zsafüzéreket Slobodni Domot, vagy
imakönyvet vásárolnak.

Villája is van Radicsnak. Messze
a belváros utvonalaítól. Horvátor-
szág szívébe vezető országút mentén
épült a villa. A környékbeli pa-
raszttok, akik a fekete föld buja ter-
mékeit viszik a milliósodó város
éhes szájához, ezen az országúton
szoktak ki vagy bejárni. A villa
előtt veteményes kert van. A reg-
geli órákban, amikor tömegesen vo-
nulnak be a paraszttok a zagrebi pi-
acra, Radics fölgyűrt ingujjal vete-
ményes kertjében kapál. S ilyenkor
csodálkozva megállnak a paraszttok,
leveszik kalapjukat meghatottan
üdvözlők a velük egy sorban dolgozó
népszerű vezért. Radics ellenségei
azt mondják, hogy a primadonna
hüségű paraszttvezér ezzel is csak
népszerűségét gyarapítja.

Egy egyetemi tanár a következő-
képpen magyarázta meg Radics ha-
lártalan népszerűségét.

— A Pasity-kormány börtönre
ítelte annakidején Radicsot. A hor-
vát történelemben nincsenek mártí-
rok. — A horvát és szerb együttélés
mészehetei után a horvátok iri-
gyelve látták, hogy a szerbeknek
mennyi sokat szenvedett mártírjuk
van. Nekik is mártír kellett, akinek
személyét vagy nevét körülrajong-
ják, zászlóikra írják és vakon kö-
vessék. A Pasity-kormány adott nek-
ik. — A börtön legendaszerűvé
mávelte Radics alakját. Nemzeti má-
rtír lett belőle, aki szabadulása pill-
anatától kezdve azt tesz a horvát tö-
megekkel, amit akar.

Most a beogradi kormány erőlyes
lépésre szánta el magát Radics el-
len. A nép képzeletében élő mártír
homlokáról le akarja tépni a koszo-
rut. Késő. A beogradi kormány nem
Radicsal, nem pártjával, hanem a
horvát néppel találja magát szem-
ben, mert egyetlen mártírját, Ra-
dicsot akarja most elvenni. Ehhez
gyengék a szuronyok.

HIREK

Aug.
14.

1882-ben tették le alapját
a kölni dómnak, amely a gó-
tikus építkezés legkiválóbb
alkotása. A kölni dóm abból
a székesegyházból keletkez-
hetett, amelyet 814-ben Hil-
debold érsek alapított azon
a helyen, ahol a mai Köln fekszik. Való-
színű, hogy a régi székesegyházat 1248-
ban tűz pusztította el, úgy hogy újja-
építése vált szükségessé. Az újjaépítést
1282-ben kezdette meg Gerhard mester
az amiensi székesegyház mintájára. A
szentélyvel kezdte meg és 1822-ben be-
fejezte azt. 1888-ban a hajók egy része
késült el, 1447-ben a déli torony a gúláig.
A XVI—XIX. században az építkezés
szünetelt. 1840-ben folytatták, 1880-ban
befejezték és Vilmos császár jelenlété-
ben felszentelték. Az egész épület hossza
185,6 m, szélessége 6: méter. A tornyok
magassága 157 méter.

Uj rend a rendőrségen. A beeske-
reki városi rendőrség szolgálati be-
osztásában Jakovljević Milorad
rendőrfőkapitány a következőket
rendelte el: A bünygyi osztály ve-
zetését Andrijević Zsarko alkapi-
tány látja el a jövőben. A kihágási
ügyeket pedig Dimitrijević Neven
alkapitány és Nkolity N. rendőrfo-
galmazó. Az összes adminisztrációs
ügyeket Merlak József fogalmazó
végzi, míg az utlevélügyeket Stevo-
vić N. kezeli. A bejelentő hivatalt
továbbra is Dimitrijević alkapi-
tány vezeti.

A feleket minden ügyosztályon
9 órától 11-ig fogadják, 11—12-ig
aláírás van a felek részére. Délután
feleket csakis sürgős esetekben fo-
gadnak.

Hétfőtől kezdve hetenkint három-
szor iskoláztatják a rendőrséget. A
rendőrszkola a főkapitány személyes
felügyelete alatt fog állani.

Ruhasegélyt kapnak a jegyzők. A
megyei tisztviselőhöz hasonlóan, a
jegyzők és segédjegyzők is ruhase-
gélyben részesülnek. Hogy azonban
ez a segély mennyi lesz, azt még
nem tudni, mivel a megyegyűlés
döntése még késik ebben az ügyben.

Tűz. Vasárnap hajnalban kigyul-
ladt a Car Dusanova-utcában Gručić
Steván gazda tulajdonát képező is-
tálló. A tüzet még szerencsére ideje-
korán észrevették a házbeliek és a
szomszédok segítségével eloltották,
úgy hogy a tűzoltók segítségére már
nem volt szükség. Az istálló azon-
ban teljesen leégett.

A Magyar-Párt igazgató-tanácsa
tegnap ülést tartott Suboticán, a
melyen a magyar iskolák ügyével
foglalkozott. Az igazgató-tanács úgy
határozott, hogy szükséges lesz a
kormányval tárgyalásokat kezdeni
a kisebbségek iskolái ügyében.

A novsádi mintavásárra utazni
óhajtott igazolványokat, amelyek
féláru utazásra jogosítanak, a bees-
kereki kereskedelmi- és iparkama-
ránál kaphatók. Jelentkezni lehet
a hivatalos órák tartama alatt. A
vásár augusztus 11-től 26-ig van
nyitva.

Kigyulladt a kerepesi temető. Bu-
dapestről jelentik, hogy a vonatból
kipattanó szikrától meggyulladt a
kerepesi temető és két holdnyi terü-
leten a fák és a keresztek elégettek.

Kellemes nyaralás. Wienből jelen-
tik, hogy Pörtlshahban egy rabló-
banda állandóan fosztogatta a ven-
dégeket. A rendőri nyomozás kide-
rítette, hogy a banda értelmi feje
a nagy szálló szobalánya. A rend-
őrség a szobalányt kilenc büntársá-
val együtt lefartóztatta.

A Kadima SE. augusztus 25-én a
Kovács Kaszinó kerthelyiségében
kedélyes estét rendez a következő
szereplők fellépésével: Leokuta Juci,
Hacker Irén, Török Viola, Zwieback
Ilus, Berger Gizella, Salamon Lilly,
Török Ferenc, Schneider Artur,
Krausz Dezső, Róna Tibor, Pollák
László, Gerő Miklós, Flesch Lipót.
A rendezőség a program összeállí-
tásánál igyekezni fog minél nivó-
sabb és ötletesebb számokkal ked-
veskedni a közönségnek.

Oh nyájas idegen,

aki eljössz ide a mi szép városunkba,
hogy ezzel gazdagítsad és szélesítsd
szellemi látóköröd, engedd, hogy
én szegődjek melléd Cicerónának,
mert a nevezetességeket bizonyára
nem találád meg egyedül. Így el-
vezetnének téged a cukorgyárba, a
vágóhídra, a malmokba — szóval
csupa olyat mutatnának, amit más-
utt is láthatsz. Ezért bizony nem
kellene idejönni. Ha mellém szegő-
döl csupa olyat fogsz látni, ami
másutt nincsen — hála istennek!
Mégvárlak a bégaparti pályaudva-
ron és ime rögtön festői látvány
tárad eléd az ut baloldalán. Régi,
törött bögrek, elnyűtt cipőtalpak,
rongyok, amelyek valaha tán egy
szép asszony természet ölelték át
szerelemesen, újságeafatok, konyha-
hulladékok, száz és száz más tárgy,
amelyből valamikor a régészek tü-
nődve fogják megállapítani, hogy
éltünk és hülve vagy forrón ettük-e
a esőket. Itt valamikor emeletes pa-
loták sora fogja büszkén ostromolni
az eget, de — most még szemétdomb.
Igaz, hogy nem Guerlain-parfu-
meot izzad ki ez a nagy szemétdomb
és milliárdnyi fereg hemzseg rajta
— de azért ne huzzd félre az orro-
dat, mert valaha az urbs deterné, a
városok anyja Róma is szemétdom-
bon épült föl. A kocsis gurul tovább
a vasúti sínek mentén, amelyek
mellől a kerítést jótékony kezek tel-
jesen eltakarították, mert már oly
csunya volt, hogy ugys bántotta a
szemet. Most nincs ugyan ott semmi,
de legalább megmarad az esztétikai
érzéked. A kocsis gurul tovább és
egyszerre odaérünk a Brigadirá
Risztitya-utcai lóuszatóhoz. Igaz,
hogy ennek nem kellene a város köz-
zépén lenni, pont az uszoda mellett,
mert vannak különféle állapotbe-
ségek, amelyek baktériumai viz ut-
ján is terjedhetnek és amelyek
ilyenformán a közönség által első
kézből lesznek beszerezve — hogy
úgy mondjam. Dehát ezt már tul-
zás volna a barátságos lovaktól, te-
henektől és sertésektől kívánni, hogy
a jövőben új helyre szokjanak —
nemde? Hajtsunk csak tovább és
csak úgy en passante nézzük meg
a beeskereki füvészkertet, amely a
Zadrusna Banka délkeleti fala mel-
lett terül el a kis-utcában. Termé-
szetes helyes volna, ha az iskolák
növénydekeit a tanárok ide ki-kive-
zetnék néha, hogy növénytani tudá-
sukat gyarapítsák, dehát itt is ugy-
van, mint másutt, ami otthon van,
azt nem nézik meg az odaválósaiak.
Közben szépen beesteledett és mert
azokban az utcákban, ahová vizitre
akartalak vinni, nem ég egy utcai
lámpa sem, majd holnapra halaszt-
juk a város megtekintését.

A világhírű Pinkerton detektivre-
gények új sorozatai megérkeztek és
kaphatók az Orient Aleksandrova-
utcai üzlethelyiségében. Egy-egy
regény ára 4 dinár.

Köi
Egy
hogy
szere
alak
két

Gróf Degenfeld sógornője öngyilkos. Budapestről jelentik, hogy Kiss Margit színésznőnek gróf Degenfeld sógornője veronállal megmérgezte magát. Az öngyilkosság oka ismeretlen.

Az Orient olesó kottaakciója. Az Orient zeneműosztályába több mint százféle új zenemű érkezett, amelyet egyöntetű áron darabonként nyolc dinárért ad el. A klasszikusok: Bach, Beethoven, Mendelssohn, Gorodinski, Liszt, Rubinstein, Rachmaninov, Schubert, Schumann, Tshaikovszky, Weber, Mozart, Chopin, stb. egyes művein kívül Kálmán Andor, Sas Náci, Helényi Heidlberg Andor, Anyos Laci, Kálmán Tibor, Madaras Gábor eredeti magyar nótái, kabarédaljai. Bakalainikov örökös szép Volga-dala, Schimnyk, Fox-trotto, valzerok stb. nagy választékban.

Dr. Palé-Szántó Olga szemorvos-operateur Beogradban, a budapesti egyetemi Grosz-szemklinika emer. első tanársegéde, sz. k. niši szemész-főorvos rendelését áthelyezte a Kralja Petra ulica 53. sz. alá. Rendel. d. e. 8-10-ig d. u. 1-3-ig. Telefon 26-10.

Atutalásokat és csekkkiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — **Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár** valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportörök részére **valutabiztosításokat** legutányosabban eszközöl a **Nagybeeskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület.** Telefon: Pénztár 16 Vezérigazgató 52.

Vas- és fémöntvényeket Krausznál, Veliki Beeskerek. — Telefon szám 829.

Modern Krózusok.

Frank Fassland német író, aki a német új pénzfedelmek oknyomozó történetét gyűjti össze nagy gondnal, legutóbb külön tanulmányt írt ezzel a címmel: A harmincévesek. Ebben kimutatja, hogy mindegyik az új vagyonok urai a harminc év körül vannak. A harminc összefoglaló adat csupán, mert lehetnek huszonhat évesek vagy harminkét évesek is. És ez nem véletlen. Ezek a fiatalok a háború kitörésekor voltak pályájuk elején, a régi szolid gazdasági életnek törvényei még nem itták be magukat a lelkiükbe, könnyebben adták magukat oda az új áramlatnak, mely bizonyos lelkiismeretlenséget és könnyelműséget kívánt. Hiszen az újkori meggazdagodás egyik alaptörvénye, hogy minél nagyobb adósságot csinálj, mert a pénz fokozatos elértéktelenedésével, ha számbelileg vissza is fizeted adósságodat, tulajdonképpen csak a felét vagy a negyedét fizeted vissza és a különbözet a munka, fáradság és ész nélkül

Különleges őszi modellkalapok érkeztek!

Egyben értesítem t. c. közönséget, hogy sikerült egy elsőrendű munkaerőt szereznem, s így módomban áll, kalapalkításban filozvasalásban, a legkényesebb ízlést is kielégíteni!

ASZLÁNYI JULIA
Kalap- és női-divatterme
1484 Nemanyina u 7 (Tunner-ház).

szerzett jövedelmed. A régi nagyvállalkozók és kereskedők pedig a könnyelmű adósságsinálásba nem mentek bele.

Éppen ezért megállapítható egész pontossággal, hogy a régi világhírű cégek, közismert márkák, az utolsó tíz évben aláhanyatlottak és visszafejlődtek, de legalább is nem gazdagodtak. Inkább tönkrementek sokan, de az improduktivitásnak ezt a konjunktúráját nem használták ki. A német író szerint ezek között az új gazdagok között szinte egy sines, ki a háború kitörésekor a negyven évet túlhaladta volna. A harmincévesek törték így előre, kiknek nem kellett a régi üzletszabályokat elfeledni, mert hiszen meg sem tanulták még azokat. Aki nem tanult semmit, nem is kell felejtene semmit, akinek nem volt semmije, nem kellett félnie a kockázattól. Ebben a tételben van bent a harmincévesek nagy előretörésének minden titka.

Németországban ezek a harmincévesek között is vezet: Kahn Richard. Még a harminc évtől is messze volt, mikor a háború kitört. Vagyonát, mely nemes valutában is egy milliárdra rug, főképpen az összeomlás után, a leszerelési anyagok összevásárlásával szerezte. Parlamenti botrány is lett a kincstári üzleteiből és a hadügyminiszter kénytelen volt beismerni a szerződéskötelet a huszonnyolc éves fiatalemberrel, kinek bejegyzett cége sines. Kahn nagyon tevékeny ember, mikor még más fiatalok csak a szórakozásokra gondolt, ő alig huszonnégy éves korában vezetője lesz a Rheinmagnak, a Rhenania motorgyárnak és nagy összegeket áldoz a motorok tökéletesítésére, mellyel a gyárat erősen fellendíti. Egy munkatársa írja le róla, hogy éjjeleken keresztül virrasztott a kísérletező mérnökkel és az a mód, ahogyan nem törődött a maga pihenésével és nyugalomával, magával ragadta mérnökeit és munkásait is. Ma már a Kahn-Konzern fogalom Németországban és jelentőségét elképzelhetjük, ha a Rathenau elnöklété alatt álló EAG vele társulva vette bérbe Ausztriától a völkersdorfi üzemeket. Ez az üzlet ugyan nem sikerült, de egy rossz üzlet az AEG-vel többet ér mással kötött két jó üzletnél — mondja találóan Fassland.

A fiatalok közül Kahn mellett Walter Höne vált ki. Hadseregszállítással alapozta meg vagyonát, mely persze ma már nagyon jelentékeny. A harmincévesek sorában van A. Zimák, aki a háború kitörésekor még nas volt a Norbert Levy cégnél és odáig vitte, hogy saját cége ma már vezető a fémipacón.

Nem utolsó karrier Reinhold Becker pályafutása sem. Egy nagy konzern alkalmazottja volt, mely valami mérleg eltérítés folytán bajba jutván, őt áldozta föl. Letartóztaták, de az eljárás folyamán rehabili-

tálva lett. Most már csak a bosszu hajtotta. Régi cégének, a Kréfeldi acélműveknek telepétől alig pár kilométernyire új telepet bérelt és három-négy év alatt szinte forradalmat csinált az acéltermelés terén. A Becker régi cégét teljesen háttérbe szorította és elnyomta.

Sokan mondják, hogy ezekben a gyors és szédületes vagyonszerzésekben van benne a ma történelme. A szomorú múlt, a lázas jelen és a bizonytalan jövő, ez a tulajdonképeni összetétele ezeknek a nagy vagyonoknak, nincs meg benne a régi vagyonok két alapvetően fontos eleme: a munkásműlt és a gondtalan jövő. A modern krózusok korántsem boldog élvezői vagyonuknak és rájuk fokozottan áll, mit Solon mondott Krózusnak:

— Senki sem mondható boldognak halála előtt.

A ma történelme korántsem ezekben a tüneményes nagy vagyonokban van, mert szörványos esetek csupán, ha hivalkodólag állanak is unos-untalan eléjük s csak a közönsége sorsával való ellentétük miatt van állandó szembetűnésük. A ma történelme azokban a millió kis-exisztenciákban van, kik nyomtalanul alámerültek ebben a borzalmas ember- és világszűrésben. És ezt tudom, lehetetlen nem gondolni a jóságosan böles Anatole France példálódzására a történelemről:

Az ifju Zemire herceg elfoglalván atyja örökét, Perzsia trónját és eszébe tartván tanítója szavát, hogy az uralkodók kevesebbet tévednének, ha ismernék a múlt példáit, maga elé hívatta az összes akadémikusokat és megbizta őket, hogy állítsák össze részére a világ történelmét.

Azok nekifeküdtek a munkának és husz év alatt összeirtak hatezer kötetet. A király megköszönte fáradozásait, de azt mondta, hogy nem él ő addig, amíg azt végigolvashatja. Csináljanak tehát kivonatot belőle. Újabb husz év alatt ezeröttszáz kötetben vonták össze tudásukat. A király öreg volt már, azt is sokallotta. Tíz év múlva lerövidítették ötszáz kötetre, a király aggasztán volt már és azt sem vállalta. Újabb öt év múlva már csak egyetlen vaskos kötet volt, de mikor vizsik éppen a király elébe, az udvari tiszt lihegve mondja, hogy a király haldoklik. A király meglátja a vaskos könyvet és felsóhajt.

— Meghalok tehát anélkül, hogy megtudtam volna az emberek történetét!

— Felség — felelt a tudós, ki majdnem épp úgy halálán volt már, mint a király — elmondom három szóban az eddigi emberek egész történetét: születtek, szenvedtek, meghaltak.

Ez a történelem igazi értelme és ez alól nem kivételek a ma annyira irigyelt modern Krózusok sem.

SPORT

A Kadima országos uszóversenye. 4×50 m. vegyes staféta: 1. Kadima (Veliki Beeskerek, Várady—Gallusz—Urbán—Török) 12 p. 39 mp. 2. Sombori Sport E I—b.

3×50 m. sprint staféta: 1. Sombori SE (Vágó—Deák—Koller) 1 p. 36.5 mp. 2. Kadima (Behring—Gallusz—Várady). 3. Kadima II.

100 m. hátuszás: 1. Deák, Sombori SE 1 p. 25.4 mp. 2. Koller, Somb. SE. 3. Brkity, Sombori SE.

400 m. gyorsuszás: 1. Popovics, Somb. SE 7 p. 2 mp. 2. Koller, Sombori SE. 3. Subotica SE.

50 m. gyorsuszás junior: 1. Allein, Subotica 34.8. 2. Harmuth, Sombori SE. 3. Bozzay, Kadima.

100 m. hölgyszás: 1. Gerő Rózsi 1 p. 50 mp. 2. Török Lilly. 3. Beno I. Mind a három Kadima.

100 m. melluszás: Gallusz G. Kadima 1 p. 37.5 mp. 2. Lukács Sombori SE. 3. Brkity Sombori SE.

100 m. gyorsuszás: 1. Vágó, Sombori SE 1 p. 16.5 mp. 2. Várady Tibor, Kadima. 3. Popovics, Sombori SE.

50 m. gyorsuszás: 1. Vágó, Sombori SE. 28.4. 2. Török, Kadima. 3. Várady Tibor, Kadima.

1000 m.: 1. Vermes, Subotica Sp. 2. Birkás (Subotica). 3. Gallusz I. (Kadima).

Vízpoló bemutatató mérkőzés: Két sombori csapat között. Eredmény 3:1 az „A” csapat javára.

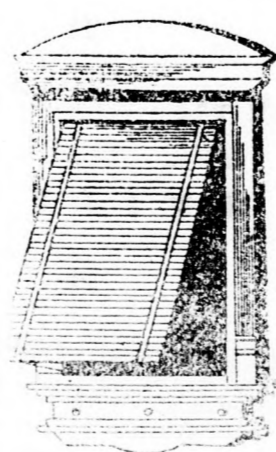
Búvárzás: 1. Behring (Kadima) 35 m. 2. Molnár (Slavija). 3. Terzin (Obilica).

Ratarszki (Beeskerek)—Novi Beesej 8:2 (2:0).

Krisztiániában lefolyó nemzetközi tenniszversenyen a férfi páros döntőjében Kherling és Fittler (Magyarország) pár győz Demasiusz és Kupsch (Németország) pár ellen 6:2, 3:6, 6:3, 5:7, 6:4 arányban. Elkészedett küzdelem.

Mult vasárnap Paavo Nurmi (finn) az 1500 m. síkfutásban indult s azt 3 p. 55.6 mp. finn rekord idő alatt megnyerte. Ez az idő kilenc-tized másodperccel gyöngébb Zander (svéd) világrekordjánál. Világrekord 3 p. 54.7 mp.

Felelős szerkesztő távol, a szerkesztésért felel **JUHÁSZ FERENC.**

Redőnyök

minden nemből egy mint: acél „Eslingen”-féle fa zsaluablak és vászon, továbbá az összes mű- és épületlakatosárak, valamint teherfelvonók gyártása

Bernold Silvester
Novi Sad, a gázgyárral szemben.

Alapított 1885

Telefon 234.

Kérjük a novisadi kiállításán augusztus 11-től 26-ig 18. számú pavilonunkat meglátogatni

1414

Kostoláci lignit

Telefon 206.

1464

Sürgönyeim: „Antracit“.

kapható uszály- és vagon-tételekben a Szlavóniai szénkereskedelmi társaság fiókjánál Kaufmann és Társai cégnél Veliki Bečkerek.

Cserépszin

vadonatuj, teljesen felszerelve, 20 méter hosszú, 8200 db cserépszékkel, sárdaráló káddal eladó.

1479

Stein Ignác, Debeljácsa.

Egy teljes fűszer- és rövidáru üzletberendezés azonnal eladó.

Bővebbet a tulajdonosnál

1493

Koch József, Ernestovac.

Novisadi kiállítás

1463

1923 augusztus 11-től 26-ig. MEGNYILT!

50% utazási kedvezmény a kiállítási igazolványok alapján. Gyári, háziipar, mezőgazdasági termékek bemutatása. Egészségügyi csepeztő kiállítás. Legjobb alkalom kereskedők és mezőgazdák részére olcsó bevásárlásra. Látogassuk a kiállítást! Látogassuk a kiállítást!

712

VYPERNICKI TAPSZER GYERMEKTAPSZER

LEGJOBB TAPSZER CSECSEMŐK, GYERMEK ÉS DAIKÁK RÉSZÉRE

LEGJOBB ERŐSÍTŐ SZER MINDEN KORBAN LÉVŐ BETEGEK ÉS ŰDŐLŐK RÉSZÉRE

TISZTA TERMÉSZETES GYÁRTMÁNY

TAPSZERGYÁR R. T. VITAL ZAGREB, KSAVERSKA CESTA 18.

Pincekezelésben jártas **állandó munkást,**

ki hasonló minőségben már alkalmazva volt, — keres

J. F. Vsetečka A. D. beogradi szeszgyár fiókja (Pasityeva ul. 29).

1486

Ugyanott eladó 15 q tizedes méreleg, ujonnan hitelesítve.

Veliki Bečkerek egyik fő utcáján

két nagy ház

üzlethelyiségekkel elköltözés végett

eladó.

Egy üzlet, lakás, pince és raktárhelyiségek, vételi esetén azonnal átvehetők.

Bővebbet:

Banatska Trgovačka

„ Agencija „

Aleksandrova u. 27. Telefon 32.

1478

Ezennel közzhírom, hogy Pertez községben tulajdonomat képező **komplett géplakatos műhelyt,** aug. hó 15-én d. e. 9 órakor tartandó nyilvános árverésen, a legtöbbet érőnek el fogom adni.

148

Ö. V. Steringerné.

Eladó

költözködés miatt egészen új **hintó és zongora.**

Tudakozódni lehet Markovics gazdasági főhadnagyánál, Kurländer-villa déli 12-1 óráig. 1477

Krumenacker István

nyug. vasuti főfelügyelő vállal fuvarszállítást és vasuti szállítást eredő mindennemű visszkérészeket (hiányok, sérülések és határidő melépések).

Vel. Bečkerek, Etvesova u. 5.

VR SAC és vidéken HIRDETESEKET a „TORONTAL“ részére felvesz

GRÖB JENŐ
hírlap hirdetési iroda, VR SAC.

Koninklijke Hollandsche Lloyd, Amsterdam

CUNARD LINIJA

(OSNOVANO 1840)

NAJVEĆI I NAJBRŽI
PAROBRODI

IZRAVNO KNJIŽENJE ZA
SVE DJELOVE
S VIJETA

Vezérképviselő az SHS. állam részére Jugoslavenska Banka D. D. — Fiókképviselő V. Bečkerekben: **Joe S. Rendulic** Svetosavska u. 601/2. sz. (a szerb templom mellett)

Délamerikába, Egyesült Államokba és Kanadába!

1260

Államilag engedélyezett kivándorló iroda mezőgazdasági munkásoknak Sao Paulo államba (Dél-brazília) való szállítására mérsékelt viteldij mellett!

